

JOURNAL
OF
THE TAISHO UNIVERSITY

VOL. XI.

THE TAISHO UNIVERSITY

SUGAMO, TOKYO

November 1931.

大正大学々報 第三卷

定価12,000円

第八輯(昭和5年8月)~第十一輯(昭和7年1月)

昭和55年7月21日 印刷

昭和55年7月25日 発行 復刻

検印省略

編者 大正大学出版部

発行者 村口一雄

発行所 第一書房

〒113 東京都文京区本郷6-16-2

電話 東京(815)1072 振替 東京4-39120

印刷 モリモト印刷 製本 今泉誠文社

TABLE OF CONTENTS

Authors	Subjects	Page
Yamakawa, C.,	A Reply to Rev. T. Imaoka's Criticism on My Work.....	1
Hisamatsu, S.,	On Orthodox Traditions and Prohibited Terms in Old Japanese Songs.....	36
Hazama, J.,	On the Author of the "Tendai-Jikizo" (Discussions on the Tendai Philosophy) and the Period of Its Work	56
Miyazaki, E.,	The Spread of Buddhism in the Localities in the Heian Period	73
	Book-notices and Miscellaneous News.....	92

Supplement

Wakai S.	Die Revision Lankā'vatāra-sūtra's, Erste Kapitel, und Uebersetzung ins Japanisch.	1—52
----------	---	------

序

懷へば、1923年4月、獨逸フライブルグ大學へ入學、恩師故 Leumann 博士の下に、次表の如き指導を受けて、梵語研究に専心した。そして六學期（丸三年）を修了した。

1923 年 4 月——1924 年 12 月 梵語文法

1925 年 1 月——1925 年 3 月 Prakrit

1925 年 4 月——1925 年 12 月 楞伽經

1926 年 1 月——1926 年 3 月 吠陀梵語

密教研究第四十二號に、畏友藤田眞道氏、「恩師ロイマン教授」中、楞伽經の段に、「註は先生所有の本に一杯書かれてあつた、言語學的立場からのもので、これが公にせられたならば、どの位世を益する事であらう」とある。

今此に出す所の楞伽經序品の謄寫、改訂、補充は、予の竹馬の友たる大橋ドクター、及び小生と共に、恩師が始められたるものの一部にして、妙處ありとせば、恩師の發見、誤謬ありとせば、小生の蛇足、所謂一部とは、量に於ては序品のみ、質に於ては、唯謄寫改訂と補充のみである、但し主力は謄寫に注がる。

共和譯は、此の改訂原典による小生のアルバイトで、彼先輩岡照金君氏の所謂、「翻譯に先んじて、正確なる原文の恢復」はなされてある、従つて先師南條博士の新原典、及び芳澤泉氏の邦譯と異なる事勿論である、但し譯語の撰擇に當つては、唯々適切なる譯語を用ひたる爲に、佛典の術語、即ち先人の定立語を用ひてゐない、蓋し現代人には、此方が判り易いと思ふ、譯文の晦澁は、原典の晦澁なるにあらずして、小生の理解力の缺乏を證するもの。

現代佛教、昭和四年十月號、大橋君の一文は矢張此の改訂原典に基くもの、共に序品に止まるは、吾人は一時、序品の終にて、此の研究を中止したる爲めである、君は鈴木大拙氏の英譯に對し、予は芳環泉氏の邦譯に對して、共に御教示を乞はんとするものである。

東京にて、1931 年 12 月 17 日記

若 井 信 玄

*LAṅKĀ'VATĀRA-SŪTRAM.

(1) RĀVAṆĀDHYEṢAṆĀ-PARIYARTO NĀMA PRATHAMAḤ.

om! namo ratna-trayāya! om! namaḥ sarva-buddha-bodhisattvebhyaḥ!

nairātmyaṃ yatra dharmāṇāṃ dharma-rājena deśitam
Laṅkā'vatāraṃ tat-sūtram iha yatnena likhyate.

evaṃ mayā śrutam. ekasmin samaye bhagavāṃs Laṅkā-pure Samudramalaya-śikhare viharati sma nānā-ratna-gotra-puspa-pratimaṇḍite mahatā bhikṣu-saṃghena sārddhaṃ mahatā ca bodhisattva-gaṇena nānā budhakṣetra-saṃnipatitair bodhisattvair mahāsattvair aneka-samādhi-vaśitā-balābhijñā-vikrīḍitair Mahāmati-bodhisattva-pūrvamgamaiḥ sarva-buddha-pāṇy-abhiṣekābhiṣiktaiḥ ⁺sva-citta-ḍṛśya-gocara-parijñānārtha-kuśalair nānā-sattva-citta-caritra-rūpa-naya-vinaya-dhāribhiḥ pañca-dharma-svabhāva-vijñāna-nairātmyādvaya-gatimḡataiḥ.

tena khalu punaḥ samayena bhagavān Sāgara-nāgarāja-bhavanāt saptāhenōttirṇo 'bhūd, aneka-Śakra-Brahma-Nāga-kanyā-kōṭibhiḥ pratyudgamyamāno Laṅkā-Malayam avalokya smitam akarot. „pūrvakair api tathā-gatair arhadbhiḥ samyak-saṃbuddhair asmiṃs Laṅkā-purī-Malaya-śikhare sva-pratyātm' ārya-jñāna-tarka-ḍṛṣṭi-tīrthya-śrāvaka-pratyekabuddh' ārya-viṣaye tad-⁽²⁾bhāvako dharmo deśitaḥ,“

yan nv aham apy atraiva Rāvaṇaṃ Yakṣādhipatim adhikṛtyaitad evōdbhāvayan dharmam deśayeyam.

aśrauṣīd Rāvaṇo rākṣasādhipatis tathāgatādhiṣṭhānāt:
 „bhagavān kila Śagara-Nāgarāja-bhavanād uttīryāneka-
 Śakra-Brahma-Nāgakanyā-koṭibhiḥ parivṛtaḥ puras-kṛtaḥ
 samudra-taraṅgān avaloky' ālayavijñārôdadhi-pravṛttivijñā-
 napavana-viṣaye preritāms tebhyaḥ samnipatitebhyaś cittāny
 avalokya tasminn eva ⁽³⁾sthāne sthita udānam udānaya-
 sma.“

„yan nv ahaṃ gatvā bhagavantam adhyeṣya Laṅkāṃ
 praveśayeyam? tan me syād dirgha-rātram arthāya hitāya
 3 sukhāya +devānāṃ ca manuṣyāṇāṃ ca.“

atha Rāvaṇo rākṣasādhipatiḥ sa-parivārah pauspakāṃ
 vimānam adhiruḥya yena bhagavāms tenôpajagāmôpetya
 vimānād avatīrya sa-parivāro bhagavantam triṣ-kṛtaḥ
 pradakṣiṇī-kṛtya tūrya-tādāvacaraiḥ ⁽⁴⁾pravādyamānair indra-
 nīlamayena daṇḍena vaiḍūrya-⁽⁵⁾susāra-pratyuptām vīṇāṃ
 priyaṅgu-pāṇḍunā 'narghyeṇa vastreṇa pārśvāvalambitāṃ
 kṛtvā ⁽⁶⁾śadja-rṣabha-gāndhāra-dhaivata-niṣāda-madhyama-
kaiśika-gīta-svara-grāma-mūrehan'ādi-yuktenānusvāreṇā-
nusvārya sa-lilāṃ vīṇāṃ anupraviśya gāthābhir ⁽⁷⁾gītābhir
 anugāyati sma:

1. citta-svabhāva-naya-dharma-⁽⁸⁾nidhim
 nairātmyaṃ drṣṭi-vigataṃ hy amalāṃ
 pratyātma-vedya-gati-sūcanakāṃ
 deśehi ⁽¹⁰⁾nātha iha dharma-nayam !
2. śubhadharma-saṃcita-⁽¹¹⁾tanu⁽¹²⁾sugata !
 nirmāṇa-nirmīta-⁽¹³⁾pradarśanaka !

pratyātma-vedya-gati-dharma-⁽¹⁴⁾rata !

Laṅkāṃ hi gantum⁽¹⁵⁾ samayo 'dya, Mune ;

3. *Laṅkāṃ imāṃ purva⁽¹⁶⁾-jinādhyuṣitāṃ

putraiś ca teṣa⁽¹⁷⁾ bahu-rūpa-dharaiḥ.

deśehi, nātha, iha dharmavaram !

śroṣyanti yakṣa bahu-rūpa-dharāḥ.

atha Rāvaṇo Laṅkā'dhipatiḥ toṭaka-vṛttenānugāyya
 punar api gāthā-gītenānugāyati sma.

4. sapta-rātreṇa bhagavān

sāgarān Makar'ālayāt

Sāgarēndrasya bhavanāt

samuttīrya taṭe sthitaḥ.

5. sthita-mātrasya buddhasya

Rāvaṇo hy Apsaraiḥ saha

yakṣaiś ca nānavividhaiḥ

Śuka-Sāraṇa-paṇḍitaiḥ

6. ṛddhya gatvā tam adhvānaṃ

yatra tiṣṭhati nāyakaḥ

avatīrya pauspakād yānād

vandya pūjya tathāgatam

nāma saṃśrāvayaṃs tasmai

Jinēndreṇa adhiṣṭhitaḥ.

7. „Rāvaṇo 'haṃ Daśagrīvo

rākṣasēndra ih' āgataḥ

anugrhāna⁽¹⁸⁾ me Laṅkāṃ

ye cāsmiṃ pure⁽¹⁹⁾ vāsinaḥ.

8. pūrvair api hi sambuddhaiḥ
pratyātma-gati-gocaram
*śikhare ratna-khacite
pura-madhye prakāśitam.
9. bhagavān api tatraiva
śikhare ratna-maṇḍite
deśetu dharma-virajam
jina-putraiḥ parivṛtaḥ
śrotu-kāmā vyaṃ cādya
ye ca Laṅkā-nivāsinaḥ,
10. deśanā 'naya-nirmuktaṃ
pratyātma-gati-gocaram
Laṅkā'vatāra-sūtram vai
pūrva-buddhānuvarṇitam
11. smarāmi , pūrvakair buddhair
jina-putra-puraskṛtaiḥ
sūtram etan nigadyate; '
bhagavān api bhāṣatām.
12. bhaviṣyanti anāgate kāle
buddhā buddha-sutās ca ye
etam eva nayaṃ divyaṃ
śikhare ratna-bhūṣite
deśayiṣyanti yakṣāṇām
anukampāya nāyakāḥ.
13. divya-Laṅkā-purī ramyā⁽²⁰⁾
nānā-ratnair vibhūṣitā⁽²¹⁾

- prāgbhāraiḥ śitalai ramyai
ratna-jāla-vitānakaiḥ.
14. rāga-doṣa-vinirmuktāḥ
pratyātma-gati-cintakāḥ
santy atra, bhagavan, yakṣāḥ
pūrva-buddhaiḥ kṛtārthinaḥ
mahāyāna-naye śraddhā
niviṣṭānyona-yojakāḥ.
15. yakṣiṇyo yakṣa-putrās ca
mahāyāna-bubhutsavaḥ ;
āyātu, bhagavān, chāstā,
Laṅkā-Malaya-parvatam !
16. *Kumbha-karṇa-purogās ca
rākṣasāḥ pura-vāsinaḥ
śroṣyanti pratyātma-gatiṃ
mahāyāna-parāyaṇāḥ.
17. kṛtādhikārā buddheṣu
bhaviṣyanti⁽²²⁾ adhunā ca vai
anukampā'rtham mahyam vai
yāhi Laṅkāṃ sutaiḥ saha !
18. gṛham Apsaro⁽²³⁾-vargās ca
hārāṇi vividhāni ca
ramyāṃ cāsoka-vanikāṃ
pratigṛhṇa, mahā-mune !
19. ajñā-karo 'haṃ buddhānām
ye ca teṣāṃ jin'ātma-jāḥ

- nâsti tad yan na deyaṃ me,
anukampa, mahā-mune! “
20. tasya tad vacanaṃ śrutvā
uvāca tri-bhavēśvaraḥ:
„atītair api, yakṣendra,
nāyakai ratna-parvate
21. pratyātma-dharma nirdiṣṭaḥ,
tvam caivāpy anukampitaḥ.
anāgatās ca vakṣyanti
girau ratna-vibhūṣite.
22. yogināṃ nilayo hy eṣa
drṣṭa-dharma-vihāriṇāṃ ;
anukampyo⁽²⁴⁾ 'si, yakṣendra,
Sugatānāṃ mamāpi ca. “
23. adhivāsyā bhagavāṃs tūṣṇīm⁽²⁵⁾
śama-buddhyā vyavasthitaḥ,
arūḍhaḥ puṣpake yāne
Rāvaṇenōpanāmite.
24. tatraiva Rāvaṇo 'nye ca
jina-putrā viśāradaḥ
*Apsarair hāsyā-lāsy'ādyaiḥ
pūjyamānaḥ puriṃ gataḥ.
25. tatra gatvā puriṃ ramyāṃ
punaḥ pūjāṃ pralabdhavān
Rāvaṇ'ādyair yakṣa-vargair
yakṣiṇibhiś⁽²⁶⁾ ca pūjitaḥ,

26. yakṣa-putrair yakṣa-kanyabhi⁽²⁷⁾
ratna-jālaiś ca pūjitaḥ.
Rāvaṇenāpi buddhasya
hārā ratna-vibhūṣitaḥ
jinasya jina-putrāṇāṃ
uttamāṅgeṣu sthāpitaḥ.
27. praṅṛhya pūjāṃ bhagavāñ
jina-putraiś ca paṇḍitaiḥ
dharmaṃ vibhāvayām āsa
pratyātma-gati-gocaram.
28. Rāvaṇo yakṣa-vargās ca
sāmpūjya vadatāṃ varam
Mahāmatim pūjayanti
adheṣanti punaḥ punaḥ :
29. „tvam praṣṭā sarva-buddhānāṃ
pratyātma-gati-gocaram,
aḥam⁽²⁸⁾ hi śrotā yakṣās ca
jina-putrās ca sann iha
adhyeṣayāmi tvāṃ yakṣā
jina-putrās ca paṇḍitāḥ
30. vādināṃ tvam mahā-vādī
yogināṃ yoga-vāhakaḥ,
adhyeṣayāmi tvāṃ bhaktyā,
nayaṃ precha, viśārada
31. tīrthya-doṣair vinirmuktaṃ
pratyeka-jina-śrāvakaiḥ

*pratyātma-dharmatā-śuddhaṃ
buddha-bhūmi-prabhāvakam. “

32. nirmāya bhagavāṃs tatra
śikharān ratna-bhūṣitaṃ
anyāni caiva divyāni
ratna-koṭir alaṃ-kṛtāḥ,
33. ekaikasmin giri-vara
ātma-bhāvaṃ vyadarśayat⁽²⁹⁾
tatraiva Rāvaṇo yakṣa
ekaikasmin vyavasthitaḥ.
34. atra tāḥ parśadaḥ sarvā
ekaikasmin hi dr̥śyate,
sarva-kṣetrāṇi tatraiva
ye ca teṣu vināyakāḥ,
35. rākṣasēndrāś ca tatraiva
ye ca Laṇpā-nivāsinaḥ,
tat-pratispardhinī Laṅkā
jinena abhinirmita,
36. anyāś cāśoka-vanikā
vana-śobhāś ca tatra yāḥ,
ekaikasmin girau nātho
Mahāmāti-pracoditaḥ.
37. dharmam dideśa yakṣāya
pratyātma-gati-sūcakam
dideśa nikhilaṃ sūtram
śatasāhasrikaṃ girau.

38. śāsta ca jina-putrāś ca
tatraivāntarhitās, tataḥ
adrākṣid Rāvaṇo yakṣa
ātma-bhāvaṃ grhe sthitam.
39. cinteti: „kim idaṃ? ko 'yaṃ?
deśitaṃ? kena vā śrutam?
kim dr̥ṣṭam? kena vā dr̥ṣṭam
nagarā⁽³⁰⁾ vā kva Saugatāḥ?⁽³¹⁾
40. tāni kṣetrāṇi? te buddhā?
ratna-śobhāḥ kva Saugatāḥ?
*svapno 'yaṃ. athavā māyā.
nagaraṃ Gandharva-śabditam,
41. timiro mrga-tṛṣṇā vā
svapno⁽³²⁾ vandhyā-prasūyitaṃ⁽³³⁾
alāta-cakra-dhūmo vā
yad ahaṃ dr̥ṣṭavān iha.
42. atha vā dharmatā hy eṣā
dharmāṇām. “ citta-gocare
na ca bālā avabudhyante
molitā hi sva-kalpanaiḥ.⁽³⁴⁾
43. na draṣṭā⁽³⁵⁾, na ca draṣṭavyam⁽³⁶⁾,
na vācyo, nāpi vācakaḥ,
anyatra hi vikalpo 'yaṃ
buddhadharm'akṛtisthitiḥ.
44. ye paśyanti yathā-dr̥ṣṭam
na te paśyanti nāyakam,

apavr̥tti-vikalpāś ca
yadā buddhaṃ na paśyati
apavr̥tti-bhave buddhaḥ
sambuddho yadi paśyati.

samanantara-prativibuddhe parāvṛt'āśraye sva-citta-
dr̥śya-mātrādhigame 'vikalpa-pracāra-sthitasya Laṅkā'dhi-
pateḥ⁽³⁷⁾ pūrva-kuśala-mūla-saṃcoditasya sarva-śāstra-vidag-
dha-buddher yathā-tathyā-darśanasyāpara-praṇeyasya sva-
buddhi-vicāraṇa⁽³⁸⁾-kuśalasya tarka-dr̥ṣṭi-vyapeta-darśanasyā-
para-praṇeyasya mahā-yoga-yogino mahā-viśva-rūpa-dhāriṇa
upāya-kauśalya-gatiṃ-gatasya sarva-bhūmy-uttarōttara-sva-
lakṣanādhigamana-kuśalasya citta-mano-manovijñāna-sva-
bhāva-viveka-ratasya tri-saṃtati-vyavacchinna-darśanasya
10 sarva-tīrthya-kāraṇa⁽³⁹⁾-vyapeta-buddheḥ tathāgata-garbha-
buddha-bhūmy-adhyātma-samāpannasya sthita-buddha-bud-
dher gaganād adhyātma-vedya-śabdān āśrauṣīt : „sādhu sād-
hu Laṅkā'dhipate sādhu khalu punas tvam, Laṅkā'dhipate !
evam śikṣitavyam yoginā yathā tvam śikṣase. evam ca
tathā-gatā draṣṭavyā, dharmās ca, yathā tvayā dr̥ṣṭāḥ, anya-
thā dr̥śyamāneṣu⁽⁴⁰⁾ ucchedam āśrayaḥ. citta-mano-manovi-
jñāna-vigatena tvayā sarva-dharmā vibhāvayitavyāḥ. antaś-
cāriṇā⁽⁴¹⁾ na bahyārtha-dr̥ṣṭy-abhiniviṣṭena na ca tvayā
śrāvaka-pratyekabuddha-tīrthyādhigama-padārtha-gocara-
patita-dr̥ṣṭi-samādhinā bhavitavyam n' ākyāyikētiḥāsa-ra-
tena bhavitavyam, na svabhāva-dr̥ṣṭinā, na rājā'dhipatya-
mada-patitena, na ṣaḍ-dhyān'ādi-dhyāyinā. eṣa, Laṅkā'dhi-

pate, ⁽⁴⁵⁾'bhisamayo mahāyogināṃ para-pravāda-mathanānām
akuśaladr̥ṣṭi-dālanānām ātmadr̥ṣṭi-vyāvartana-kuśalanāṃ
sūkṣma-mati⁽⁴⁶⁾-vijñāna-parāvṛtti-kuśalanāṃ jina-putrāṇām
mahāyāna-caritānām, tathā-gata-sva-pratyātma-bhūmi-pra-
veśādhigamāya tvayā yogaḥ karaṇīyaḥ. evam kriyamāṇe
bhūyo 'py uttarōttara-viśodhako 'yam, Laṅkā'dhipate, mārgo
yas tvayā parigr̥hitaḥ *samādhi-kauśala-samāpattyā na
cāyam⁽⁴⁷⁾mārgaḥ śrāvaka-pratyekabuddha-tīrthyānupraveśa-
su-gocaro yathā yo⁽⁴⁸⁾ bala-tīrthya⁽⁴⁹⁾-yoga-yogibhiḥ kalpyate
ātma-grāha-dr̥śya-lakṣanābhiniviṣṭair bhūta-guṇa-dravya-
ānucāribhir⁽⁵¹⁾ avidyā-pratyaya-dr̥ṣṭy-abhiniveśābhiniviṣṭaiḥ
śūnyatōtpāda-vikṣiptair vikalpābhiniviṣṭair lakṣa-lakṣaṇa-
patit'āśayaḥ. viśva-rūpa-gati-prāpako 'yam, Laṅkā'dhipate,
sva-pratyātma-gati-bodhako 'yam mahāyānādhigamaḥ, viśeṣa-
bhavōpapatti-pratilambhāya ca pravartate. paṭala-kośa-
vividha-vijñāna-taraṅga-vyāvartako 'yam, Laṅkā'dhipate,
mahāyāna-yoga-praveśo, na tīrthya-yog'āśraya-patanam.
tīrthya-yogo hi, Laṅkā'dhipate, tīrthyānām ātmābhiniveśāt
pravartate. vijñāna-svabhāva-dvayārthanām abhiniveśa-
darśanād asaumya-yogas tīrthyānām.⁽⁵²⁾ tat sādhu, Laṅkā-
'dhipata,⁽⁵³⁾ etam evārtham anuvicintaya,⁽⁵⁴⁾ yathā vicintitavān
tathāgata-darśanād; etad eva tathāgata-darśanam. “

atha tasminn antare Rāvaṇasyaitad abhavat : „yan nv
aḥam punar api bhagavantam sarva-yoga-vaśavartinam
tīrthayoga-vyāvartakam pratyātma-gati-gocarōdbhāvakam
nairmita-nairmāṇika-vyapetam abhigama-buddhir* yad 12

yoginām yogābhisamaya-kāle samādhi-sukhe⁽⁵⁵⁾ samāptānām
adhigamo bhavati tasya cādhigamād yoginām yoga-śabdo
nipātyate adhigamanenēti tad ahaṃ kārūṇikam kleśēnd-
hana-vikalpa-kṣayakaram tam jina-putraiḥ parivṛtam sarva-
sattva-citt'āśayānupraviṣṭam sarva-gatam sarva-jñam kriyā-
lakṣaṇa-vinivṛttam tayaivarddhyā paśyeyam? tad-darśanāc
cānadhigatam⁽⁵⁷⁾. adhigaccheyam? adhigatam ca me, yad
uta⁽⁵⁸⁾ nirvikalp'ācārah sukha-samādhi-samāpatti-vihāras
tathā-gata-gati-bhūmi-prāpako vivṛddhim yayāt? “

atha bhagavāms tasyām velāyām Laṅkā'dhipatim⁽⁵⁹⁾
anutpattika-dharma-kṣānty-adhigatam viditvā tayaiva śo-
bhayā Daśagrīvasyānukampayā punar apy ātmānam śikhare
su-bahu-ratna-khacite ratna-jāla-vitate darśayati sma. adrā-
kṣid Daśa-grīvo Laṅkā'dhipatiḥ—purar api drṣṭvā 'nubhū-
tam śobhām—śikhare tathāgatam arhantam samyak-sam-
budham dvā-triṃśad-vara-lakṣaṇa-vibhūṣita-tanum sv'ātma-
bhāvam caikaikasmin girau darśayitvā⁽⁶⁰⁾ tathāgatānām
purataḥ samyak-sambuddhānām sthitena⁽⁶¹⁾ Mahāmatinā sār-
dham tathāgatim⁽⁶²⁾ pratyātma-gati-gocara-kathām prakur-
vantam yakṣaiḥ parivṛtam tam deśanā-pāṭha-kathām katha-
13 yantam. te ca *kṣetrāḥ sa-nāyakāḥ.⁽⁶³⁾

atha bhagavān punar api tasyām velāyām parśadam
avalokya—buddhi⁽⁶⁴⁾ cakṣuṣā, na māṃsa-cakṣuṣā—simha-rāja-
vad vijrmbhya mahā-hāsam ahasat. ūrṇā-keśāc⁽⁶⁵⁾ ca rāsmiṃ
niścārayamāṇaḥ⁽⁶⁶⁾ pārśvōru-kaṭi-kāyāc ca śrīvatsāt sarva-
roma-kūpebhyo yugāntāgnir iva dīpyamāṇaḥ tejasēndra-

dhanur-udayabhāskarōpamena prabhāmaṇḍalena dedīpya-
mānaḥ Śakra-Brahma-lokapālair gagana-tale sthitair⁽⁶⁷⁾ nirī-
kṣyamaṇaḥ Sumeru-sṛṅga-pratispardhini śikhare niṣaṇṇo
mahā-hāsam ahasat. atha tasyā bodhisattva-parśadaḥ teṣāṃ
ca Śakra-Brahm'ādinām etad abhavat: „ko nu khalv atra
hetuḥ, kaḥ pratyayo yad bhagavān sarva-dharma-vaśavartī
mahā-hāsam smita-pūrvakam hasati, rāsmiṃś ca sva-vigra-
hebhyo niścārayati, niścārya tūṣṇim abhavat sva-pratyātm'
ārya-jñāna-gocara-samādhi-sukhe⁽⁶⁸⁾ patit'āśayo 'vismitaḥ sim-
hāvalokanatayā diśo 'valokya Rāvaṇasyaiva yoga-gati-pra-
cāram anuvicintayamāṇaḥ? “

atha khalu Mahāmatir bodhisattvo mahāsattvaḥ, pūrvam
evādhyeṣito, Rāvaṇasyānukampām upādāya, tasyā bodhi-
sattva-*parśadaś citt'āśaya-vicāram ājñāya 'nāgatām janatām 14
cāvalokya ,deśanā-pāṭhābhiratānām sattvānām citta-vibhra-
mo bhaviṣyatīti. yathārutārthābhiniṣṭānām sarva-śrāvaka-
pratyekabuddha-tīrthya-yoga-balābhiniṣṭānām tathāgatā api
bhagavanto vinivṛtta-vijñāna-viśayā mahā-hāsam hasanti—
teṣāṃ kautūhala-vinivṛtty-artham bhagavantam paripreçhati
sma: „kaḥ khalv atra hetuḥ, kaḥ pratyayaḥ smitasya
pravṛttaye? “ bhagavān āha: „sādhu sādhu, Mahāmate,
sādhu khalu punas tvam, Mahāmate, yas tvam, Mahāmate,⁽⁶⁹⁾
loka-svabhāvam avalokya ku-drṣṭi-patitānām ca lokānām
trai-kālyā-cittāvabodhāya mām praṣṭum ārabdhaḥ. evaṃ
pañḍitaiḥ paripreçhana-jātiyair bhavitavyam sva-parōbha-
yārtham. eṣa, Mahāmate, Rāvaṇo Laṅkā'dhipatiḥ pūrvakān

api tathāgatān arhataḥ samyak-saṃbuddhān praśna-dvayaṃ
prṣṭavān, māṃ apy etarhi praṣṭu-kāmo yad anālīdhaṃ
sarva-śrāvaka-pratyekabuddha-tīrthya-yoga-yogināṃ praśna-
dvaya-prabheda-gati-lakṣaṇaṃ vibhāvayitum, ya eṣa praṣṭu-
kāmo Daśa-grīvo 'nāgatān api jinān prakṣyati. “

15 jānann eva bhagavāṃ! Laṅkā'dhipatim etad avocat :
„precha tvam Laṅkā'dhipate! kṛtas te tathāgatenāvakāśaḥ,
mā vilamba, pracaḥlita-maulin, yad yad ev'ākāṅkṣasi, ahaṃ
te tasya tasyaiva praśnasya vyākaraṇena cittam ārādhayaṣ-
yāmi. yathā tvam parāvṛtta-vikalp'āśraye bhūmi-vipakṣa-
kauśalena pravacaya-buddhya vicārayamāṇaḥ pratyātma-
naya-lakṣaṇa-samādhi-sukhe⁽⁷⁰⁾ viharan,⁽⁷¹⁾ samādhi-buddhaiḥ
parigrhītaḥ, śamatha-sukha-vyavasthitaḥ śrāvaka-pratyeka-
buddha-samādhy-apakṣālam⁽⁷²⁾ atikramy Ācalā-Sādhumatī-
Dharmameghā-bhūmi-vyavasthito dharma-nairātmya-yathā-
tathā-kuśalo-mahā-ratna-padma-vimāṇe samādhi-jinābhīṣe-
katāṃ pratilapsyasi⁽⁷³⁾. tad-anurūpaiḥ padmaiḥ sva-kāya-
vicitrādhiṣṭhānādhiṣṭhitaḥ taiḥ padmaiḥ sva-kāyaṃ niṣaṇ-
ṇaṃ drakṣyasi, anyo'nya-vaktra-mukha-nirīkṣaṇaṃ ca kari-
ṣyasi. evam acintyo 'sau viṣayaḥ yad ekenābhinirhāra-
kauśalenābhinirhṛtaś caryā-bhūmau sthita upāya-kauśala-
parigrahābhinirhārābhinirhṛte tam acintya-viṣayaṃ anuprā-
psyasi. bahu-rūpa-vikāratāṃ ca tathāgata-bhūmiṃ yad
adrṣṭa-pūrvam śrāvaka-pratyekabuddha-tīrthya-bhrahmēn-
drōpēndr'ādibhis tat⁽⁷⁴⁾ prāpsyasi. “

atha khalu Laṅkā'dhipatir bhagavatā kṛtāvakāśa utthāya

16 tasmād raśmi-vimala-prabhād ratna-padma-saḍṣāḍ ratna-
śikharāt sĀpsaro-gaṇa-parivṛto vividhair aneka-vidhair nānā-
prakāraiḥ puṣpa-mālya-gandha-dhūpa-vilepana-cchatra-dh-
vaja-patakā-hārārdhahāra-kirīṭa-mukutair anyaiś cā-
drṣṭa-śruta-pūrvair abharaṇa-viśeṣair viśiṣṭais tūrya-tāḍā-
vacarair deva-nāga-yakṣa-rākṣasa-gandharva-kiṃnara-mahō-
raga-manuṣyātīkrāntaiḥ sarva-kāma-dhātu-paryāpannān vā-
dya-bhāṇḍān abhinirmāya ye cānyeṣu buddha-kṣetreṣu
tūrya-viśeṣā drṣṭās tān abhinirmāya bhagavantāṃ bodhisa-
ttvāṃś ca ratna-jālenāvastabhya nānā-vastrōcchrita-patakaṃ
kṛtvā sapta talān⁽⁷⁵⁾ gagane 'bhyudgamyā mahā-pūjā-meghān
abhipravṛṣya tūrya-tāḍāvacarāṇi nīrnāḍya tasmād gaganād
avatīrya sūrya-vidyut-prabhe dvitīye mahā-ratna-padma-
lamkṛtau ratna-śikhare niṣasāda. niṣadyōpacārāt smita-
pūrvam bhagavatā kṛtāvakāśo bhagavantāṃ praśna-dvayaṃ
prechati sma, „prṣṭā mayā pūrvakāś tathāgatā arhantaḥ
samyak-saṃbuddhāḥ, taiś cāpi praśna-dvayaṃ⁽⁷⁶⁾ visarjitāṃ,
bhagavantāṃ apy etarhi prechāmi. deśanā-pāṭhe cāpi
praśna-dvayaṃ⁽⁷⁷⁾ buddhais tvayā cāvaśyam anuvarṇitāṃ
bhaviṣyati. nirmīta-nirmāṇa-bhāṣitam idaṃ bhagavan
dharma-dvayaṃ. na samastais⁽⁷⁸⁾ tathāgatair bhāṣitam. maunā
hi bhagavaṃs tathāgatāḥ samādhi-sukha-gocaram evōdbhā-
vayanti, na ca gocara⁽⁷⁹⁾-vikalpa⁽⁸⁰⁾-patitaṃ⁽⁸¹⁾ deśayanti. tat
sādhū me bhagavān svayaṃ eva dharma-vaśavartī dharma-
dvayaṃ tathāgato 'rhan samyak-saṃbuddho deśayatu! śroṣ-
yantīme jina-putrā ahaṃ ca. “

- bhagavān āha: „brūhi, Laṅkā'dhipate, dharma-dvayam!“
- 17 **Rakṣasendra** āha: „kirīṭāṅgada-hāra vajrasūtrāvabaddhā-bharaṇa-tanu-śobhā-śobhita-dharmā eva prahātavyāḥ, prāḡ evādharmāḥ. tat katham, bhagavan, dharma-dvaya⁽⁸²⁾-prahāṇam⁽⁸³⁾ bhavati? ke cādharmā dharmāḥ? katham sati dvitvaṃ prahāṇa-dharmānām vikalpa-lakṣaṇa-patitānām vikalpa-sva-bhāv'ābhānām⁽⁸⁴⁾ abhautikānām⁽⁸⁵⁾ ālaya-vijñānā-parijñānād aviśeṣa-lakṣaṇānām keśōṇaka⁽⁸⁶⁾-sva-bhāva⁽⁸⁷⁾-sthitanām aśuddha-kṣaye⁽⁸⁸⁾ jñāna-viṣayinām? tat katham teṣāṃ prahāṇam evaṃ-bhāvinām?“

- bhagavān āha: „nanu, Laṅkā'dhipate, drṣṭo ghaṭ'ādīnām bhedan'ātmakānām vināśa-dharminām bāla-vikalpa-gocaraiḥ prativibhāgaḥ. evaṃ ihāpi, kim na grhyate? asti dharmādharmayoḥ prativibhāgo bāla-prativikalpaṃ upādāya, na tv āryajñānādhiḡgamam prati⁽⁸⁹⁾ darśanena. tiṣṭhatu⁽⁹⁰⁾ tāva, Laṅkā'dhipate, ghaṭ'ādāyo bhāvā vicitra-lakṣaṇa-patitā bālānām, na tv āryānām. eka-svābhāvikanām eka-jvālōdbhava-prajvalitānām grha-bhavanōdyāna-prāsāda-pratiṣṭhāpitānām drṣṭaḥ prativibhāga, indhana-vaśād⁽⁹¹⁾ dirgha-hrasva-pramā'lpa-mahā-viśeṣāś ca. evaṃ ihāpi, kiṃ na grhyate? asti
- 18 dharmādharmayoḥ prativibhāgaḥ. na kevalam agni-jvālāyā eka-samptāna-patitāyā drṣṭo 'rciṣāś ca prativibhāgaḥ. eka-bīja⁽⁹³⁾-prasūtānām yat-samptānānām api, Laṅkā'dhipate, nā-dāṅkura-gaṇḍa-parvata-pattra-palāśa-puṣpa-phala-śākhā⁽⁹⁴⁾-viśeṣāḥ. evaṃ sarva-dharma-praroḥa-dharminām bāhyānām⁽⁹⁵⁾ ādyātmikanām apy avidyā-niryātānām skandha-dhatv-

āyatanōpagānām sarva-dharmānām trai-dhātukōpapannānām drṣṭa-sukha-samsthānām abhilāpya-gati-viśeṣāḥ. vijñānānām eka-lakṣaṇānām viṣayābhigrahaṇa-pravṛttānām drṣṭo hīnōṭ-kṛṣṭa-madhyama-viśeṣo vyavadānāvyavadānataś ca kuśalā-kuśalataś ca. na kevalam eṣāṃ, Laṅkā'dhipate, dharmānām prativibhāga-viśeṣo drṣṭo,⁽⁹⁶⁾ yoginām api yogam abhīkṣyātām, yoga-mārge pratyātma-gati-lakṣaṇa-viśeṣo drṣṭaḥ. kim aṅga punar dharmādharmayoḥ prativikalpa-pravṛttayoḥ viśeṣo—na bhavati?—bhavaty eva.

asti, Laṅkā'dhipate, dharmādharmayoḥ prativibhāgo vikalpa-lakṣaṇatvāt. tatra, Laṅkā'dhipate, dharmāḥ katame? yad utaite tīrthya-śrāvaka-pratyekabuddha-bāla-vikalpa-kalpitaḥ. , kāraṇato guṇa-dravya-pūrvakā dharmā, 'ity upa-diśyante. te prahātavyāḥ. na lakṣaṇataḥ prativikalpayi-tavyāḥ. sva-citta-drṣya-dharmatābhīniveśān na santi ghaṭ' 19 ādhāyo dharmā bāla-parikalpita alabdha-śarīrāḥ. evaṃ vidarśanayā prativipaśyataḥ prahīṇā-bhavanti.

tatra adharmāḥ katame? ye 'labdh'ātmakā lakṣaṇa-vikalpāpracāra dharmā ahetukāś, teṣāṃ apravṛttir drṣṭā bhūtābhūtataḥ. atha dharmasya prahāṇam bhavati. punar apy alabdh'ātmakā dharmāḥ katame? yad uta śāśa-kharōṣṭra-vāji-visāṇa-vandhyā⁽⁹⁷⁾-putra-prabhṛtayo dharmā alabdh'ātmakatvāt na lakṣaṇataḥ kalpyāḥ. te 'nyatra samvyava-hārārthā abhidhiyante, nābhīniveśato yathā ghaṭ'ādāyaḥ. yathā te praheyā agrahaṇato vijñānena tathā vikalpa-bhāva api praheyāḥ. ato dharmādharmayoḥ prahāṇam bhavati.

yad uktavān asi, Laṅkā'dhipate, , dharmādharmaḥ katham
praheya ' iti tad etad uktam.

yad apy uktavān asi, Laṅkā'dhipate, , pūrvakā api
tathāgatā arhantaḥ samyak-sambuddhā mayā prṣṭās, tais ca
visarjitaṃ pūrvam ' iti, Laṅkā'dhipate, vikalpasyaitad adhi-
vacanam, atīto 'py eva⁽⁹⁸⁾ vikalpyata atītaḥ. evam anāgato,
'dhunāpi; dharmatayā nirvikalpās tathāgatāḥ sarva-vikalpa-
20 prapañcātīta, na vikalpante⁽⁹⁹⁾ yathā *rūpa-svabhāvo vikalpate.
anyatrājñānādhighamataḥ sukhārthaṃ vibhāvyaṭe prajñaya
ānimitta-cāriṇyā,⁽¹⁰⁰⁾ ato jñān'ātmakās tathāgatā jñāna-śarīrā
na kalpante, na kalpyante. kena na kalpyante?⁽¹⁰¹⁾ manasā,
ātmato jīvataḥ pudgalataḥ. katham na vikalpante? manovi-
jñānena viśayārtha-hetukena yathā rūpa-lakṣaṇa-samsthān'
ākārataś ca. ato vikalpāvikalpāpagatena⁽¹⁰²⁾ bhavitavyam.
api ca, Laṅkā'dhipate, bhitti-khacita-vigraha-samo
'sattva-pracāro, niśceṣṭo, Laṅkā'dhipate, loka-samniveśaḥ
karma-kriyā-rahito 'sattvāt sarva-dharmāṇām. na cātra
kaś-cic chṛṇoti, śrūyate vā. nirmita-pratīmo hi, Laṅkā'dhi-
pate, loka-samniveśaḥ, na ca tīrthya-bāla-yogino vibhāvaya-
nti. ya evaṃ pasyati, Laṅkā'dhipate, sa samyak pasyati.
anyathā pasyanto vikalpe caranti, iti sva-vikalpād⁽¹⁰³⁾ dvidhā
grhṇanti, tadyathā darpaṇāntargataṃ svabimba-pratibimbaṃ,
jale vā svāṅga-cchāyā vā, jyotsnā dīpa-pradīpīte⁽¹⁰⁴⁾ vā grhe
svāṅga⁽¹⁰⁵⁾-cchāyā, pratīśrutkā 'nyatra⁽¹⁰⁶⁾ sva-vikalpa-graha-
21 ṇaṃ pratigṛhya *dharmādharmaṃ prativikalpayanti, na ca
dharmādharmaṃ prahāṇena caranti, vikalpayanti puṣṇanti,

na praśamaṃ pratilabhante. ekāgrasyaitad adhivacanam,
tathāgataḥ sarva-svapratyātmāryajñānagocarasyaitat praveśo
yat samādhiḥ; praramā⁽¹⁰⁷⁾ jāyata, " iti.

Rāvaṇādhyeṣaṇā-parivarto nāma prathamah.

Anmerkung:—

1. — Korigierung
2. ~~~~~ Ergänzung
3. Numer mit + bedeutet
Seitenzahl.

注 記

- (1) 印度の例として章名は終末にあるも、今は歐和の例に倣つて先に出す。
- (2) 「彼等を教導する法」の意味に於て、明に bhāvako を正しとす。
- (3) sthāne 又は kṣane を補ふを可とす。
- (4) vad は「語る」の義、pra-vad 亦「語る」の義、但し具格と共に「……を以て遊ぶ」の義になる。此の使役法は pravādayati「遊ばす」であつて、此の使役法が受動になれば pravādyate「遊ばされる」となる。此の現分、能動は pravādyant (又は °at); 具複 °dyadbhiḥ: 現分、受動は pravādyamāna 具複 °dyamānaiḥ なり。此間の意味は tūryatādāvacaraiḥ pravādyamānaiḥ なる絶對具格なれば「樂器が奏でられつゝある時に」てう意味である。故に能動、語尾 °adbhiḥ を用ふる南條新原典は不可にして、受動、語尾の °amānaiḥ を正しとす。
- (5) musāra 又は musāragalva は共に佛教梵語にして「一の寶石」である。然し正しき語は su-sāra「善き寶石」にして Royal Asiatic Society の Manuskript (以下 Ms. A. とす) も su-sāra とす。
- (6) 音階の第一音は ṣaḍja といふ。今は saharṣya の代りに ṣaḍja を用ふ。
- (7) anusvāreṇānusvārya <絶待法>「鳴らし續けて」とすべきである。
- (8) gīta <中> ならば歌である。茲は gīta 即ち「一種の

Metrik (詩)」なるべく、従つて gītabhiḥ である。

- (9) 魏唐兩譯, 及び西藏に従つて vidhim を nidhim 「Schatz 寶」とす。
- (10) Metrik (詩) の上より, nātha の方を可とする。
- (11) <呼> とする。
- (12) 同
- (13) 同
- (14) 同
- (15) gantu は前後の意味より推して gantum である。
- (16) Metrik の上より, 第五韻は短でなければならぬから pūrva は purva とすべきである。purva は pūrva の Prākri-tisch である。
- (17) 前と同様に teṣām は teṣa とすべきである。teṣa は teṣām の Prākritisch である。
- (18) anugṛhṇāhi は誤れる形であるから, その正しき形の an-ugṛhāna を取る。尙不定法の āgantum 又は praveṣṭum を補はねばならぬ。
- (19) pura は誤りにて pure を正しとする。
- (20) puri の説明なれば ramya なり, 荻原博士の推定と想像される Fussnot を取る。
- (21) 同様に vibhūṣita である。同推定を取る。
- (22) kariṣyanti は bhaviṣyanti の代りに用ひられたのである (Prof. Leumann)。
- (23) 原語は Apsaras なれば Apsaro-vargās である。Apsara-vargās は Prākritisch である。
- (24) anukampaḥ にては, 求むる意味の反對となる故 anukam-

pyaḥ とする。

- (25) tūṣṇīm 「静に」といふ副詞なる事を明にする。
- (26) yakṣiṇī は正確なる形なり。
- (27) kanyābhiḥ の次に ratna が来る故に ḥ が落つるまでゝある。
- (28) 魏譯, 西藏の脚註を取る。
- (29) vyadarśayat 即ち過去の形を用ふ (Prof. Leumann)。
- (30) 多く化作されしを以て nagaraḥ Saugataḥ 複數形たるべきである。
- (31) 前と同様
- (32) 「産まない女」は vandyā である。
- (33) prasūyita を正形とする。
- (34) viśva にあらで hi sva である (Prof. Leumann)。
- (35) dr̥ṣ の過受分は dr̥ṣṭa である。茲は draṣṭr 'Seher.'
- (36) dr̥ṣ の Participium Necessitatis は draṣṭavya である。
- (37) 前後の所有格は Laṅkā'dhipatiḥ の説明なれば, 此場合は Laṅkā'dhipateḥ とすべきである。
- (38) vicālana は誤である。
- (39) sarva-kāraṇa-tīrthya にあらずして, sarva-tīrthya-kāraṇa 又は tīrthya-sarva-kāraṇa とすべきである。
- (40) anyathā dr̥ṣyamāṇeṣu といふ Lok. Absolutiv である。
- (41) 西藏の脚註に従つて cāriṇa とする。
- (42) vāhya は誤りである。
- (43) tīrthya の方精確である。
- (44) akyāyaka は誤りである。
- (45) °adhipate, abhisamayaḥ は正しくない。
- (46) 西藏の脚註に従つて mabhi を mati とする。

- (47) *ayaṃ mārgaḥ* を補ふ。
- (48) *sukha* は非。 *su* とする。
- (49) *yo* を補ふ。
- (50) *tīrtha* は非である。
- (51) *anu-cālibhiḥ* は非である。
- (52) *tīrtha-kāraṇam* は非にして *tīrthyānam* とする。
- (53) *etam* の前なるを以て °*adhipata*, *etam* とすべきである。
- (54) *anuvicintaya* (命令法) を正しとす。
- (55) 唐譯及び西藏に従ふ。
- (56) 正しきは *tayaivārddhyā* である。
- (57) 正確梵語によれば *tad-dharśanāc cānadhigatam adhi-*
gaccheyam? 若しくは *tad-darśanād anadhigatam*
adhigaccheyam? とすべきである。
- (58) 挿入の方可。
- (59) *Laṅkā'dhipatim . . . adhigatam*, 若くは °*adhipater . . .*
adhigaman (又は *adhigatim*) とすべきである。
- (60) 避くべからざる絶對法 *darśayitvā* を補ふを可とす。
- (61) 原典には異常なる省略あれば *sthitena Mahāmatinā* と
する。
- (62) 女性語を取りて *tathāgatīm . . . kathām* とする。
- (63) 正確なる梵語にては次の如く云ふを可とす。 *tāni ca bud-*
dha-kṣetrāṇi sa-nāyakāny adraṁsīt。
- (64) *buddhi-cakṣuṣā* 又は *buddhyā cakṣuṣā* とする。
- (65) *ūrṇā-kośa* にて「毛の絛毬」といふべきも *ūrṇā-keśa*「眉
間の白毫」といふ方可。
- (66) *nīścāryamāṇaḥ* であれば *Pass.* の意となる。即ち「出

- されつゝ」といふ意味となる。是れ不可、依つて *nīścāra-*
yamāṇaḥ とする。
- (67) 此間不注意なる發表の仕方なれば *sthitair* を挿むこと。
- (68) 唐譯、西藏に従ふ。
- (69) 文連絡上挿入
- (70) *sukhe* 依格にする。
- (71) *viharan* 現分、體、單、男、とす。
- (72) 魏唐に従つて *apakṣālam* とす。
- (73) *abhiṣekatām pratilapsyasi*, *Akk. S. f.* を受けるを以
て *Fut.* は *Parasmaipada* とする。
- (74) 上の *yad* に對し、吾々は明に *tat* と讀まねばならぬ。
- (75) 南條新原典に *tālān* とすれども *tālān* とすべきである。
- (76) 省略されたるものを表はせば *praśna-dvayam* である。
- (77) 編者により *cēdam* と想像されてゐる。多分かく讀むべき
であらうが併し少し述べたい。若し或る場所が讀み難けれ
ば、訂正せんとつとめねばならぬ事は勿論であるが、訂正の
場合はなるべく書寫の上から似て居らねばならぬ。此點か
ら云へば *cēdam* と *cāyam* とは梵字に於て、大分違つて
居るから、此の推定は意味は實際當つて居ても事實として正
しと云ひ難い。寫本に於ける通常一般の誤謬の多々ある中、
其の一は、或は一つ、或は二つ、又或時は多の綴りを忘れて
居る事である、扱此の箇處に於て考ふるに *idam* の意味は
必要であるが寫本の外觀は *idam* と異なるやうであるから、夫
れと同意味の語を求むるに *ayam* があり *cāyam* とする。
然し此 *cāyam* は古代文字學的である故に、此外に何等か
を考へ出さねばならぬ。此に依つて考ふるに *cā . . .* と ..

..yam との間に pi prāśnadva てふ四箇の綴りが略さ
ると推定する (Prof. Leuman),

- (78) 南條新原典には na maunais tathāgatair....とあり。
Ms. A. には na mastais tathāgatair....とあり, Prof.
Leumann は na samastais tathāgatair....と推定す。
- (79) 一語とせず次下と共に合成語の前分とし, gocara- とす。
(Wakai)
- (80) vikalpayanti といふ動詞を動詞に読まずして vikalpa ま
でを合成語の第二分とし -vikalpa- とす。(Wakai)
- (81) 前の -yanti と次の tam とを共に考へ梵字をよく眺めて,
其字形より -yanti の代りに pati と推定し tam を獨立
せしめずして pati に連続して patitam と讀む。尙次下
の語尾にて一先づ文を切る。(Wakai)
- (82) dharma-dvayam とせず dharma-dvaya- 即ち二語合
成語を次下の合成語の第一分とする。
- (83) 新原典の推定たる prahīṇam は不可にして prahāṇam
を正しとす。次前と共に合成語と考へ dharmo-dvaya-
prahāṇam とす。
- (84) Ms. A. には vikalpa-svabhāvābhāvanām の中, 下線
の部分 vā はない。故に vikalpa-svabhāv'ābhānām
とす。abhā f.「Glanz」にして合成語の終には -ābha m.
となり「或る性質の相貌を有する」と譯す。
- (85) Ms. A. には abhautibhautikānām の中, 下線の部
分 bhauti はない。
- (86) keśa + ūṛṇaka.
- (87) Ms. A. には svabhāvāvasthita の中, 下線の部分 vā は

ない。故に svabhāva-sthitaḥ とする。

- (88) Ms. A. による。
- (89) pratidarśana にあらずして, prati は āryajñānādhi-
gamam といふ Akk. の Postposition.
- (90) 西藏に従ふ bhāva °patita 等と一致するからである。
- (91) Ms. A. には indana-caśād とあれど意をなさず。
- (92) pramā f. 'Mass' の方可。
- (93) 編者の vija は明に誤にして bija を正しとす。
- (94) 編者推定の śakhā を取る。
- (95) vāhya は明に誤り。
- (96) 寫本に此字省略さる。
- (97) bandyā は確に誤り。
- (98) Ms. A. により eva とす。
- (99) 文意明了ならしめん爲に挿入。
- (100) cāriṇaḥ は carin の G.S.m. にて常に Substantiv の前にあら
ねばならぬ。故に cārinī f. の Instr. S. 即ち cāriṇyā とす。
- (101) kalphyante 文意通ず。
- (102) 文意は apagata の意。
- (103) Ms. A. を取る。
- (104) Ms. A. を取る。根據は dīp 4. dīpyate; dīpita pp.;
°dīpita Lok. S. m.
- (105) 西藏を取る。
- (106) 寫本の切り所をかへて pratiśrutkāni atra とせず pra-
tiśrutkā 'nyatrā とす。Ms. A. による。
- (107) Ms. A. による praramā は 'Beruhigung' の意であ
る。或は又 praśana とするも可である。

Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported

You are free:

to **Share** — to copy, distribute and transmit the work

to **Remix** — to adapt the work

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work in the manner specified by the author or licensor (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).

Noncommercial — You may not use this work for commercial purposes.

Share Alike — If you alter, transform, or build upon this work, you may distribute the resulting work only under the same or similar license to this one.

With the understanding that:

Waiver — Any of the above conditions can be **waived** if you get permission from the copyright holder.

Public Domain — Where the work or any of its elements is in the **public domain** under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Other Rights — In no way are any of the following rights affected by the license:

- Your fair dealing or **fair use** rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- The author's **moral** rights;
- Rights other persons may have either in the work itself or in how the work is used, such as **publicity** or privacy rights.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work. The best way to do this is with a link to this web page.